

Kulturminneåret 2009

ERIK SOLHEIM
Miljø- og
utviklingsminister

Foto: Bjørn H. Stuedal

2009 står i kulturminnenes tegn. Men hva er så et kulturminne?

Kulturminner finner vi overalt – spor etter folk som har levd før oss, deres liv og virke. Vi har mange flotte bygninger, vel verdt å ta vare på. Og vi har lang tradisjon for å ta vare på dem. Men kulturminner er også mye mer enn de storslåtte bygningene. De er mangfoldige og representerer viktige biter av vår felles historie. Vi har ikke råd til å la dem forsvinne, ingen av dem. De representerer forbindelsen mellom fortida, nåtida og framtida. Alle bør kjenne og forstå sin egen historie. Gjennom innsikt i egen historie blir det lettere å forstå og akseptere andre folks egenart.

Slik skaper vi levende lokalsamfunn – bærebjelken i kulturminneforvaltningen. Dette ønsker jeg å få fram i kulturminneåret. Mange husker sikkert tolv år tilbake i tid, til 1997 – det forrige kulturminneåret. Da så vi stor aktivitet over hele landet. Mange aktører, fra ulike nivå og felt i samfunnet,

tok aktivt del i markeringene. Kulturminneåret 1997 var så vellykket at regjeringa ønsket at det ikke bare skulle være en engangsforeteelse, men en gjentatt suksess – derfor Kulturminneåret 2009.

Som i 1997, er også Kulturminneåret 2009 et samarbeid mellom Kultur- og kirkedepartementet og Miljøverndepartementet, og denne gangen er også de andre statlige sektorene trukket med i arbeidet.

Både kultur- og kirkeminister Trond Giske og jeg ønsker at det frivillige arbeidet skal stå sentralt, om kulturminneåret skal bli vellykket. De frivillige organisasjonene gjør en uvurderlig innsats for å ta vare på kulturminnene. Vi ønsker at denne innsatsen skal sette sitt preg på året. Derfor setter vi stor pris på at Norges kulturvernforbund, som paraplyorganisasjon for de frivillige organisasjonene på området, har tatt på seg ansvaret for å koordinere den frivillige innsatsen i forbindelse med Kulturminneåret 2009.

Men for å få et slagkraftig kampanjeår må også museene og forvaltningen spille en aktiv rolle, både sentralt og lokalt. For å sikre et godt samarbeid mellom ulike aktører, har departementene i fellesskap satt ned en gruppe som skal koordinere aktivitetene i kulturminneåret. Den består av representanter for Norges kulturvernforbund, Riksantikvaren, Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling), Norges museumsforbund og KS – kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon. Dessuten har alle kommunene og fylkeskommunene blitt utfordret til å utpeke en kontaktperson.

Kulturminneåret 2009 skal være et spennende år, som man vil snakke om i lang tid etterpå. Men det klarer ikke vi politikere uten veldig god hjelp fra alle ildsjelene ute i lokalsamfunnene. For at vi skal klare å ta vare på kulturminnene, trenger vi engasjement – et bredt lokalt, regionalt og nasjonalt engasjement.

Det beste vernet får vi når hele lokalsamfunnet samarbeider. For det er ikke vernemyndighetene

som «eier» kulturminnene, og arbeidet for å ta vare på dem kan aldri bli vellykket uten at det lokale engasjementet er til stede. Lokal forankring og samarbeid mellom mange parter er viktig for at vi skal lykkes – samarbeid mellom kulturmyndighetene, kommunen, grunneierne, de frivillige organisasjonene, museene, bibliotekene, skoleverket og lokalbefolkningen. Regjeringa ønsker at Kulturminneåret 2009 skal legge vekt på den verdien kulturarven har for lokalsamfunnene. Målet er at det enkelte lokalsamfunnet skal bli i stand til å leve i og med kulturminnene.

Det forrige kulturminneåret gav oss mange gode erfaringer å bygge videre på. Den storstilte mobiliseringen vi da så, skal vi finne fram til på nytt i løpet av dette året. Jeg ønsker at vi skal nå fram til mulighetene kulturminnene og kulturmiljøene byr på. Vi skal ta vare på historia vår, lære av den. Den rommer masse spennende fortellinger som vi skal lytte til og fortelle videre. Vi skal også forvalte de store økonomiske ressursene kulturminnene representerer, på en god måte, og, ved hjelp av dem, skape merverdier for samfunnet.

Kulturminneåret 2009 er et år for hele folket, til gagn for hele befolkningen, og skal til fulle vise mangfoldet som finnes. Nøkkelord er aktivitet, deltakelse, glede, engasjement, stimulering og motivering. Tema er «dagliglivets kulturminner», og jeg ønsker at det også skal legges vekt på å vise fram arbeidslivets kulturminner i vid forstand, som en viktig del av dagliglivets kulturminner.

Et viktig mål er å vise hele spekteret av kulturminner, også de som representerer det flerkulturelle Norge. Særlig i løpet av de siste 35–40 åra har Norge blitt et samfunn med langt større mangfold enn tidligere – både kulturelt, religiøst og verdimelessig. Dagens samfunn består av mennesker med ulike opprinnelse, ulike språk, ulike tradisjoner og ulike skikker. Dette byr på store utfordringer og jeg ønsker at disse ulikhetene, dette mangfoldet, skal gjenspeile seg også i kulturminneåret. Vi skal få fram urbefolkningens kulturminner, de nasjonale

minoritetenes kulturminner og kulturminnene som representerer nesten 40 års innvandring fra andre kulturer, alle som en del av dagliglivets kulturminner og våre felles omgivelser. På den måten er Kulturminneåret 2009 en naturlig forlengelse av Mangfoldåret 2008.

Jeg er opptatt av at kulturminnene blir brukt. Bruk er det beste vernet. Da er det selvsagt viktig at forholdene blir lagt til rette for at det skal kunne skje. Derfor ønsker jeg at det blir fokusert på tilgjengelighet – i bred forstand. Det finnes i dag mange muligheter for å lette tilgjengeligheten til kulturminnene, også for folk med ulike funksjonshemninger. Her er det viktig å finne fram til gode og balanserte løsninger, som bedrer tilgjengeligheten og samtidig tar vare på det unike i kulturminnene, uten å forringe dem. Gode løsninger til beste for alle parter.

Gjennom Kulturminneåret 2009 skal vi bygge en plattform mellom forvaltningen og de frivillige organisasjonene – som et godt utgangspunkt for framtidige relasjoner og samarbeidsformer rundt kulturarven vår. En god forvaltning og en god politikk på området er avhengig av et godt samarbeid mellom alle som gjør en innsats i lokalmiljøet. Når alle gode krefter spiller på lag og trekker i samme retning, får vi fram de gode resultatene. Slik skal Kulturminneåret 2009 bli det spennende året vi alle ønsker oss – et år med glede, engasjement og økt innsikt, et år som setter spor etter seg!

Så min oppfordring til dere er: Vær aktive. Ta del i aktivitetene. Gå flere kulturminneløp og lag gjerne egne. Dere finner «oppskrift» og gode ideer på kulturminneårets nettsider:

<http://www.kulturminnearet2009.no>.

Godt år og lykke til!

Erik Solheim

Miljø- og utviklingsminister, april 2009

This article can be read in full in the English section in the back of the magazine.